

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskola i Mjölby kommun och Bjälbotullskolan LM.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Mjölby kommun och Bjälbotullskolan LM i Mjölby kommun avseende kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmäns och rektorers arbete för att se till att fler elever får undervisning av legitimerade och behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och den aktuella skolenheten?
2. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete i tre nivåer. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Mjölby kommun och Bjälbotullskolan LM i följande utsträckning:

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att kartlägga behoven av behöriga lärare samt möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett arbete för att öka behörigheten bland lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om möjligheter samt uppmuntra och stödja lärare och förskollärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **12 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12610) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och aktuell skolenhet. I det ingår hur rektorn och huvudmannen återkommande tar reda på nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. Det gäller såväl behov av legitimerade lärare som behov av behöriga lärare i ämnen där lärare som är legitimerade men inte behöriga i ämnet, årskursen eller skolformen undervisar. Även möjligheterna att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintlig personal omfattas. Vidare ingår hur ansvarsfördelning och samverkan kring kartläggningsarbetet mellan huvudmannen och rektorn ser ut.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare och förskollärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med

rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Kartläggning och analys av behov

Huvudmannen kartlägger och analyserar regelbundet både nuvarande och framtida behov av legitimerade förskollärare och lärare inom organisationen. Däremot omfattar inte kartläggningen behovet av behöriga lärare på ämnesnivå eller möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning på ett systematiskt sätt. Huvudmannens kartläggning genomförs bland annat genom de återkommande samtal med rektorerna som rör tjänstefördelning som genomförs varje läsår, och huvudmannen ser två gånger per läsår över att lärarna är legitimerade och behöriga för de årskurser de undervisar i. Huvudmannen genomför även vartannat år en kartläggning och analys av behov av behöriga lärare och förskollärare utifrån ett långsiktigt perspektiv i en kompetensförsörjningsplan. Som underlag för denna används bland annat information från rektorerna om vilka ämnen de har svårt att rekrytera lärare till. Huvudmannen har i sin kartläggning bland annat dragit den övergripande slutsatsen att rektorerna i huvudmannens organisation haft svårt att rekrytera behöriga lärare i ämnena matematik och svenska som andraspråk samt naturorienterande och praktisk-estetiska ämnen. Vidare har huvudmannen identifierat rekryteringsbehov utifrån hur många lärare i förskoleklass och i årskurs 1–6 som framledes kommer att pensioneras. Huvudmannens kartläggning ger dock ingen heltäckande bild av hur behovet av behöriga lärare i ämnen ser ut, och huvudmannen följer inte systematiskt upp hur de identifierade behoven kan kopplas till möjligheten att öka behörigheten genom att lärare läser behörighetsgrundande utbildning.

Rektorn för Bjälbotullskolan LM kartlägger och analyserar nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare, och möjligheten för befintlig personal att gå behörighetsgrundande utbildning berörs i rektorns kartläggning. Rektorns kartläggning utgår från tjänstefördelningsprocessen som påbörjas under vårterminen och som innefattar lärarnas behörighet i ämnen och årskurser. I den ingår även en kartläggning av behov av behöriga lärare under det kommande läsåret exempelvis på grund av väntade pensionsavgångar. Rektorn har utifrån kartläggningen identifierat ett behov av behöriga lärare i naturorienterande ämnen liksom i ämnet musik. Rektorns analys har huvudsakligen omfattat möjligheten att tillgodose behov av behöriga lärare genom nyanställning av personal liksom möjligheten att flytta om kompetenser inom skolenheten. Exempelvis har rektorn identifierat behov av en behörig lärare i ämnet musik och försökt att rekrytera en sådan under längre tid. Rektorn har dock

även undersökt möjligheten att tillgodose behovet av behöriga lärare i förskoleklass och grundskolan genom samtal om behörighetsgrundande utbildning med några obehöriga lärare.

Arbetsfördelning och samverkan

Huvudmannen och rektorerna samverkar och för dialog i arbetet med att kartlägga och analysera behov av behöriga förskollärare och lärare och arbetsfördelningen i kartlägningsarbetet är tydlig. Dialogen mellan huvudmannen och rektorerna om behovet av behöriga lärare är relativt tät och sker genom det tidigare nämnda arbetet kring tjänstefördelning, genom det systematiska kvalitetsarbetet samt vid samtal kring övertaligheter i organisationen. Rektorerna och huvudmannen har även en likartad bild av hur behoven av behöriga lärare ser ut i huvudmannens organisation och av vad som prioriteras i huvudmannens kompetensförsörjningsplan.

Rektorerna samverkar vidare på uppmaning av huvudmannen för att fördela behöriga lärare över flera skolenheter för att eleverna i högre grad ska undervisas av behöriga lärare. Det är i första hand rektorerna som kartlägger och lyfter behoven av behöriga lärare till huvudmannen, men i kartlägningsarbetet tar rektorerna ibland även stöd av huvudmannen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att kartlägga behoven av behöriga lärare samt möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den kartläggning och analys av nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare som huvudmannen i dagsläget genomför inte är heltäckande. Huvudmannens kartläggning begränsas huvudsakligen till om lärare är legitimerade eller inte. Därmed får huvudmannen inte en heltäckande bild av hur behoven av behöriga lärare i ämnen, årskurser och skolformerna förskoleklass och grundskola ser ut. En risk med detta är att huvudmannen saknar en helhetsbild av de förutsättningar och behov som finns i organisationen och i förlängningen missar möjligheten att genom utbildning öka behörigheten bland lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar arbetet med att kartlägga behoven av behöriga lärare och förskollärare både på kort och lång sikt. För att ge en utförlig bild av behoven av behöriga

lärare behöver kartläggningen omfatta behörighet i ämnen, årskurser och berörda skolformer och inte enbart om lärare är legitimerade eller inte. Vidare bör kartläggningen omfatta nuläge, framtidsprognos samt möjligheten att tillgodose behoven av behöriga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning för redan anställd personal.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning. I det ingår hur huvudmannen och rektorn utifrån identifierade behov arbetar med insatser för att öka behörigheten bland befintlig undervisande personal. Arbetet med att informera personal om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning, uppmuntra dem och ge stöd för att kunna delta i behörighetsgrundande utbildning ingår också. Vidare bedöms hur huvudmannen och rektorn planerar och följer upp deltagande i behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver låg utsträckning ett arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare och förskollärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Insatser utifrån identifierade behov

Huvudmannen genomför inte några insatser för att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintliga lärare utifrån identifierade behov av behöriga lärare i förskoleklassen och grundskolan. Under de senaste åren har de insatser som huvudmannen genomfört rört behörighetsgrundande utbildning inom andra skolformer eller andra kompetenshöjande utbildningsinsatser som inte är behörighetsgrundande. Det finns således inte några aktuella exempel på att huvudmannen genomfört insatser för att öka behörigheten i förskoleklassen och grundskolan genom behörighetsgrundande utbildning utifrån de behov som identifierats i kartläggningen. Huvudmannen har dock börjat undersöka möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning inom ramen för professionsprogrammet.

Rektorn på Bjälbotullskolan LM har inte genomfört några strukturerade insatser för att utifrån identifierade behov öka behörigheten på skolenheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintliga lärare under de senaste fem läsåren. Det har dock förekommit att rektorn har tillfrågat enstaka lärare om de vill läsa behörighetsgrundande utbildning i ämnen där det funnits behov av behörighetsgrundande utbildning. Detta har dock inte skett som en del av ett strukturerat arbete.

Information, stöd och uppmuntran att delta i utbildning

Huvudmannen bedriver inte ett aktivt arbete för att informera om, uppmuntra till och ge stöd till behörighetsgrundande utbildning för lärare i förskoleklassen och grundskolan. Då huvudmannen inte har genomfört sådana satsningar under de senaste åren har huvudmannen inte heller genomfört några insatser för att sprida information om satsningar för att öka lärares behörighet i förskoleklass och grundskolan. Lärare och rektorer kan visserligen ta del av huvudmannens riktlinjer för fritidsstudier och för huvudmannens prioriterade utbildningar, och rektorerna kan hänvisa lärare som vill läsa behörighetsgrundande utbildning till verksamhetschefen för ytterligare frågor. Ansvaret ligger huvudsakligen på den enskilda rektorn ta reda på information, organisera för och ekonomiskt lösa situationen om en lärare läser behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen har dock identifierat att de behöver utveckla arbetet med att ge stöd och uppmuntran för lärare att läsa behörighetsgrundande utbildning.

Rektorn på Bjälbotullskolan LM uppmuntrar vissa lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, men arbetar inte strategiskt med att informera om möjligheterna till att studera eller att ge stöd till lärare att göra detta. Rektorn tar upp frågan om kompetensutveckling och behörighet i samband med medarbetarsamtal. Rektorn har hittills tillfrågat en lärare som undervisar utan behörighet i naturorienterande ämnen samt en av lärarna som undervisar utan behörighet i ämnet musik om de vill läsa behörighetsgrundande utbildning. Nuvarande eller tidigare rektor har dock inte erbjudit någon riktad information till lärarna om möjligheter och förutsättningar för att läsa behörighetsgrundande utbildning, även om rektorn erbjudit stöd till enstaka lärare som på eget initiativ ville läsa andra kompetenshöjande kurser. Rektorn har inte heller erbjudit någon generell information om de möjligheter och stöd som huvudmannen erbjuder för att läsa behörighetsgrundande utbildning, och lärarna har begränsad kännedom om vilka förutsättningar huvudmannen erbjuder för att läsa behörighetsgrundande utbildning.

Planering och uppföljning av utbildningsinsatser

Huvudmannen och rektorn gör enbart begränsade insatser för att planera och följa upp lärares behörighetsgrundande utbildning. Vad gäller behörighetsgrundande utbildning för förskoleklassen och grundskolan planerar och följer rektorerna i huvudsak upp den själva. De utbildningsinsatser som huvudmannen prioriterar följs upp systematiskt. Dessa rör dock i nuläget inte behörighetsgrundande utbildning inom förskoleklassen eller grundskolan. Huvudmannens uppföljning består i övriga fall av information som kommer in via lärares ansökningar om att studera, när rektorer rapporterar in att lärare är klara med utbildningen samt när lärarnas behörigheter förändras. Huvudmannen har därmed inte någon sammantagen bild av vilken effekt som insatserna har gett eller vilka konsekvenser de har fått i organisationen. Eftersom det inte finns exempel på behörighetsgrundande utbildningar som har genomförts i närtid på Bjälbotullskolan LM så har rektorn inte heller planerat eller följt upp lärares utbildningsinsatser på skolenheten. Det är därmed otydligt hur arbetet med planering och uppföljning skulle se ut om någon skulle studera behörighetsgrundande utbildning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om möjligheter samt uppmuntra och stödja lärare och förskollärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att varken huvudmannen eller rektorn arbetar systematiskt med att informera, uppmuntra och ge stöd till förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Det medför en risk att lärare och förskollärare inte utbildar sig i den grad som skulle vara möjligt och i förlängningen att elever inte får undervisning av legitimerade och behöriga lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och huvudmannen utvecklar ett systematiskt arbete med att utifrån sin kartläggning göra insatser, informera, uppmuntra till och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Detta arbete sker med fördel utifrån den kartläggning av behov som beskrivs i utvecklingsområdet under frågeställning 1. Det är också viktigt att utbildningsinsatserna planeras och följs upp.

På Skolinspektionens vägnar

X Sarah Vinterlycka

Beslutsfattare
Signerat av: Sarah Vinterlycka

X Mats Pellbring

Föredragande
Signerat av: Mats Pellbring

I handläggningen av ärendet har även utredaren Fredrik Joneman deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8–10, 13, 16–21, 34 a §§

4 kap. 3–4 §§

Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

2 kap. 2–7 b, 35, 44–53 §§

3 kap.

4 kap. 4 §

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Bjälbotullskolan LM och Mjölby kommun den 23 och 24 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Fredrik Joneman och Mats Pellbring.

Bjälbotullskolan LM omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6 samt fritidshem. Den här granskningen har omfattat förskoleklass och årskurserna 1–6. Det går cirka 200 elever på skolenheten. Skolenheten leds av en rektor. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att 70,2 procent av lärarna (heltidstjänster) är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga för. Av de dokument som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att av de lärare som eleverna på Bjälbotullskolan LM undervisas av är 26 av 27 lärare legitimerade förskollärare eller lärare. Sex av dessa undervisar i ämnen, årskurser eller en skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten är det ingen lärare som går behörighetsgrundande utbildning vid tidpunkten för Skolinspektionens besök.

Mjölby kommun ansvarar enligt Skolverkets uppgifter för 17 grundskoleenheter, varav Bjälbotullskolan LM är en. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) varierar mellan 58,1 procent och 95,6 procent vid huvudmannens skolenheter.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med lärare och förskollärare
- En intervju med biträdande rektorn
- En digital intervju med rektorn
- En intervju med representanter för huvudmannen
- En intervju med ett urval av rektorer inom huvudmannens organisation
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Statistik från Skolverket.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän och skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2026.